

FÖRSVARsutskottets utlåtande 9/2013 rd

Regeringens årsberättelse 2012

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 september 2013 regeringens årsberättelse 2012 (B 13/2013 rd) till grundlagsutskottet och utrikesutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de permanenta fackutskotten ska lämna utlåtande till grundlagsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef, ekonomidirektör Timo Norbäck och konsultativ tjänsteman Timo Rivinoja, försvarsministeriet
- planeringschef, konteramiral Kari Takanen och överinspektör Sanna Forsman, Huvudstaben.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utöver de lagstadgade uppgifterna prioriterade försvarsministeriets förvaltningsområde enligt 2012 års årsberättelse spetsprojekten i handlingsplanen för regeringsprogrammet. Ett av dessa spetsprojekt var försvarsreformen, som framskred planenligt. Ett annat spetsprojekt var beredningen av en nationell strategi för cybersäkerheten för beslut av statsrådet.

Utgiftsbesparingar tvingade fram nivåsänkningar i försvarsmaktens verksamhet på nästan alla områden, med undantag för upprätthållandet av lägesbilden, territorialövervakningen och beredskapen för att trygga den territoriella integriteten.

Utskottet uttrycker oro över att effektmålet "Ett effektivt försvarssystem" fick betyget "nöjaktig". Ett effektivt försvarssystem kräver en starkt balans mellan personal- och materielresurserna samt infrastrukturen, och dessutom en stark försvarsvilja. Det handlar således om en

förhållandevis omfattande och krävande helhet. Trots att effektmålen uppställs på lång sikt måste särskilt detta delområde bli föremål för mer målmedvetna satsningar i fortsättningen, understryker utskottet.

Försvarsministeriet delgav försvarsmaktens grunderna för den fortsatta planeringen av försvarsreformen i februari 2012 på grundval av de riktlinjer som fastställts av regeringens utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott. Enligt regeringens årsberättelse fattade försvarsministeriet i juni 2012 utifrån försvarsmaktens framställningar de administrativa besluten i fråga om verkställandet av försvarsreformen om de nyarrangemang som inte förutsätter lagändringar. De författningsprojekt som gäller utveckling av värnplikten och försvarsreformen fortskred enligt sakkunnigutlåtanden som planerat.

Försvarsministeriets mål att säkerställa att riktlinjerna i 2012 års nya säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse möjliggör en utveck-

ling av den försvarsförmåga som behövs på 2020-talet är helt väsentlig, anser utskottet. Enligt statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse SRR 6/2012 rd får nästa regering bedöma hurdana möjligheter det finns att tillgodo- se det behov av tilläggsresurser som försvarsför- valtningen har fört fram och dess verkan på hur väl man håller fast vid den valda försvarslös- ningen. En parlamentarisk utredningsarbets- grupp ser för närvarande över försvarets alterna- tiv.

Enligt de sakkunnigyttranden som utskottet har fått del av är försvarsreformens syfte att åstadkomma sådana strukturer för försvarsmak- ten under krigs- och fredstid att den fredstida or- ganisationen har förutsättningar för att produce- ra trupper för krigstid på ett kostnadseffektivt sätt. Det verkställande skedet inleddes i juni 2012 på grundval av försvarsministeriets admi- nistrativa beslut och styrbrev om verkställandet av reformen. Försvarsmaktens kommandör fat- tade de administrativa besluten om omställning- arna för försvarsreformen inom sitt behörighets- område och fastställde de olika organisationer- nas sammansättning samt ett utkast till försvars- maktens personalsammansättning för 2015. Ut- skottet anser det viktigt att försvarsreformen har hållit tidtabellen och att förfaranden för en god arbetsgivare tillämpades vid omläggningen av ämbetsverken och vid planeringen av föränd- ringssituationerna.

Den sänkta nivån på verksamheten märktes i praktiken på en minskning av mängden terrän- gövningar, fartygs- och flygverksamhet samt re- petitionsövningar. Försvarsutskottet anser det oroväckande att verksamhetens nivå var otill- räcklig både för att bygga och upprätthålla trup- pernas kapacitet.

Utskottet hyser oro också över att utveckling- en har gått därhän att anslag för anskaffning av försvarsmateriel måste överföras till omkostna- der. Därför vill utskottet understryka att för- svarsförvaltningen i syfte att säkerställa en till- räcklig förebyggande och avvärjande förmåga målmedvetet strävar efter att nå balans i för-

svarsbudgeten; en tredjedel av anslagen alloke- ras för materiell beredskap, en tredjedel för per- sonalutgifter och en tredjedel för övriga omkost- nader.

Försvarsmakten upprätthöll lägesbilden på en nivå som möjliggjorde en strategisk och opera- tiv förhandsvarning, försvarsplanering samt be- slutsfattande i rätt tid med framförhållning. Ka- paciteten för att övervaka och trygga den territo- riella integriteten upprätthölls i enlighet med be- redskapskraven. Utvecklingen av kapaciteterna fokuserade 2012 på luftförsvaret, förmågan att påverka på lång distans och övervakningsförmå- gan. Utskottet anser det viktigt att de ovan nämnda funktionerna kan tilldelas tillräckliga resurser inom finansieringsramen trots nedskär- ningen av utgifter inom försvarsmakten.

Försvarsmakten gav andra myndigheter stöd genom att ge handräckning och genomföra an- dra med handräckning jämförliga stöduppdrag sammanlagt ca 470 gånger. Statsrådet fattade ett principbeslut som definierar begreppet övergri- pande säkerhet jämte andra centrala, relaterade begrepp, och preciserar ansvaret hos förvalt- ningsområdena för den övergripande säkerhe- tens delområden. Den nationella strategin för cy- bersäkerhet bereddes för beslut av statsrådet. Ut- skottet anser det angeläget att den övergripande säkerheten utvecklas i samarbete med andra för- valtningsområden.

Enligt regeringens årsberättelse har deltagan- det i militära krishanteringsoperationer utgjort ett stöd för utvecklingen av försvarsförmågan. Utskottet lägger vikt vid att utvecklingen och underhållet av trupperna i truppregistret för mi- litär krishantering sker som en del av utveckling- en av försvarsmaktens kapacitet och försvars- maktens utvecklingsprogram.

Ställningstagande

Försvarsutskottet anför

att grundlagsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 17 oktober 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jussi Niinistö /saf
vordf. Seppo Kääriäinen /cent
medl. Pekka Haavisto /gröna
Timo Heinonen /saml
Esko Kurvinen /saml
Tuula Peltonen /sd
Eero Reijonen /cent

Mikko Savola /cent
Ismo Soukola /saf
Pauliina Viitamies /sd
Tuula Väättäinen /sd
Jyrki Yrttiaho /vg
ers. Jukka Kärnä /sd
Tom Packalén /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Martelius.